

KWARTAALMONITOR DIGITALE ECONOMIE

SEP - Q2 2025

KWARTAALMONITOR DIGITALE ECONOMIE 2025

COLOPHON

Informatie

T. @dutchdatacenter
E. info@dutchdatacenters.nl
W. <http://www.dutchdatacenters.nl/>

Bijdrage

Peter Vermeulen (Pb7)

Marketing & Design

Zoë Derksen
Asha Garib

Beschikbaarheid

Our publications are free to download on
www.dutchdatacenters.nl
www.dutchcloudcommunity.nl
www.partnernavigator.com ©2025

Editie

Editie 5 - September Q2,2025

Gebruiksvoorwaarden en disclaimer

De Kwartaalmonitor Digitale Economie (hierna: 'het Rapport') bevat informatie en data samengesteld en/of verzameld door Pb7, Rabobank, Dutch Cloud Community en Dutch Data Center Association (naar alle informatie en data wordt hierna verwezen als 'Data'). Hoewel deze partijen zich inspannen om ervoor te zorgen dat de samengestelde/verzamelde Data nauwkeurig wordt weergegeven in het Rapport, verstrekken de partijen de Data zoals deze beschikbaar is en zonder enige vorm van garantie met betrekking tot de inhoud of volledigheid.

De bovengenoemde partijen zijn nooit aansprakelijk voor enig gebruik of vertrouwen op de Data, inclusief, maar niet uitsluitend, voor enige interpretatie, beslissing of andere actie gebaseerd op de Data in het Rapport. Het kan zijn dat andere partijen belang hebben bij een deel van de Data in het Rapport. Pb7, Rabobank, Dutch Cloud Community en Dutch Data Center Association staan er op geen enkele manier voor in of garandeert dat het eigendom en controle heeft op alle rechten met betrekking tot de Data en deze partijen zijn niet aansprakelijk tegenover gebruikers voor claims tegen gebruikers door derden in verband met het gebruik van enige Data.

Pb7, Rabobank, Dutch Cloud Community en Dutch Data Center Association staan op geen enkele manier garant en bekrachtigen op geen enkele manier de producten of services van derden gebaseerd op de Data, het materiaal of de inhoud/ verwijzingen naar inhoud van het Rapport.

INHOUDSOPGAVE

01. TWEEDE KWARTAAL 2025

- 1.1. Hoe werkt het? | 04
- 1.2. Belangrijkste Bevindingen | 05
- 1.3. Digitale Economie Index Nederland | 07
- 1.4. Dashboard | 09

02. DIGITALISERING

- 2.1. Online Bestedingen | 10
- 2.2. Betalingen | 11
- 2.3. Gebruikte Publieke Cloud | 12
- 2.4. Artificiële Intelligentie | 13
- 2.5. ICT Beroepen | 14

03. DE DIGITALE SECTOR

- 3.1. Bedrijvendemografie | 15
- 3.2. Prestaties | 16
- 3.3. Vooruitzichten | 17

04. DIGITALE INFRASTRUCTUUR

- 4.1. Connectiviteit | 18
- 4.2. Datacenters | 21
- 4.3. Cloud & Hosting | 22
- 4.4. Security | 22

05. OVER DE KWARTAALMONITOR DIGITALE ECONOMIE | 24

06. DEFINITIES | 26

01.

TWEEDE KWARTAAL 2025

Welkom bij de tweede editie van de tweede jaargang van de kwartaalmonitor van de Nederlandse digitale economie. In deze monitor wordt inzicht geboden in de prestaties van de Nederlandse digitale economie in het afgelopen kwartaal. We kijken daarbij naar de prestaties en vooruitzichten van de digitale sector, de ontwikkeling van de digitale infrastructuur, en de impact daarvan in de brede economie.

1.1.

HOE WERKT HET?

In de kwartaalmonitor Digitale Economie brengen we de voortgang van de digitale economie in kaart van kwartaal op kwartaal. Met de digitale economie doelen we op dat economische activiteiten die worden uitgevoerd via digitale technologieën, met name internet. Dit omvat handel, communicatie, diensten en productie die mogelijk worden gemaakt door digitale platforms en netwerken, waarbij we ook naar de faciliterende bedrijvigheid kijken, de digitale sector. We maken daarbij in deze monitor een onderscheid tussen digitalisering, digitale sector en digitale infrastructuur:

- Met digitalisering doelen we op het gebruik van digitale technologie en de impact daarvan op de prestaties van organisaties.
- Met de digitale sector kijken we naar de IT en telecommunicatiebedrijven die dit faciliteren.
- En met de digitale infrastructuur kijken we specifiek naar connectiviteit (van zeekabel tot antenne), datacenters, cloud en hosting.

We hanteren een verzameling kwantitatieve indicatoren die, in bijna alle gevallen, ieder kwartaal beschikbaar zijn. Deze komen zoveel mogelijk uit openbaar beschikbare bronnen. De verzameling van indicatoren biedt een krachtige vinger aan de pols van de prestaties van de digitale economie op kwartaalbasis. Deze gegevens worden aangevuld met beknopte analyses en enkele voorbeelden.

1.2.

BELANGRIJKSTE BEVINDINGEN

In het tweede kwartaal van 2025 zien we een duidelijke verbetering van de Nederlandse digitale economie. De Digitale Economie Index Nederland (DEIN) steeg met vijf punten naar 116, waarmee de neerwaartse trend van begin dit jaar is doorbroken. Vooral de digitale sector en digitalisering droegen bij aan deze groei, terwijl de digitale infrastructuur achterblijft en zelfs signalen van structurele vertraging laat zien.

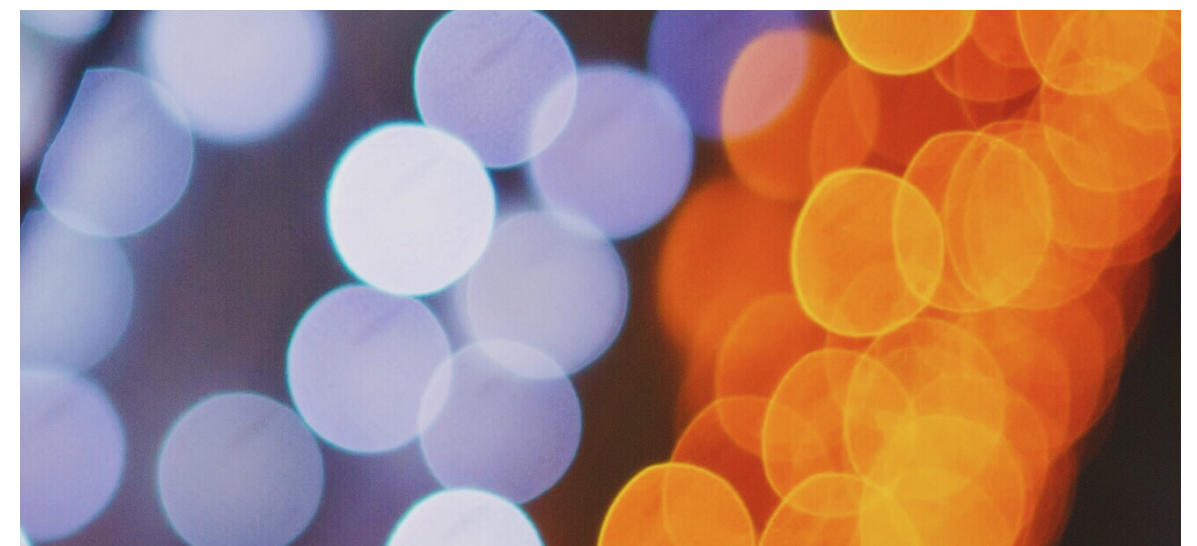
Het afgelopen kwartaal werd ook gekenmerkt door belangrijke beleidsontwikkelingen en politieke dynamiek. De Nationale Digitaliseringsstrategie (NDS) werd in juli aangeboden aan het parlement, met nadruk op cloud, AI, data en weerbaarheid. Tegelijkertijd zorgen de val van het kabinet en de aankomende verkiezingen ervoor dat veel besluiten vooruitgeschoven worden. Ook op Europees niveau klonk waarschuwing: de State of the Digital Decade 2025 stelde dat Nederland risico loopt achterop te raken op het gebied van AI, infrastructuur en talent.

Samengevat zien we de volgende ontwikkelingen in de drie digitale domeinen:

- **DIGITALISERING** blijft een stabiele groeimotor. De zakelijke uitgaven aan publieke cloud stegen jaar-op-jaar met 13% naar € 2,6 miljard. IaaS groeide met 20% tot bijna € 900 miljoen. AI-toepassingen vinden snel hun weg

naar werk en studie: 36% van de Nederlanders gebruikt inmiddels AI op dagelijkse basis. Het aantal ICT-beroepen blijft stabiel rond de 570.000, 3% hoger dan vorig jaar. Wel neemt de spanning op de arbeidsmarkt toe: vacatures blijven moeilijk vervulbaar.

- **DE DIGITALE SECTOR** kende een opvallend sterk kwartaal. De toegevoegde waarde groeide met 4% ten opzichte van een jaar eerder, waarmee de sector de rest van het bedrijfsleven ruim voorbijstreeft. Ook de werkgelegenheid nam toe (+3,8% jaar-op-jaar). Het aantal zelfstandigen groeide fors (+38%), terwijl het aantal werknemers licht daalde. Bedrijven tonen zich positief: het verwachte groeisaldo voor omzet ligt op +9,6%, ruim boven het gemiddelde bedrijfsleven.
- **DE DIGITALE INFRASTRUCTUUR** laat voor het eerst een duidelijke stagnatie zien. Hoewel glasvezelaansluitingen (+16% jaar-op-jaar) en M2M-verbindingen (+10% jaar-op-jaar) gestaag doorgroeien, blijft de kern achter. Het dataverkeer bij AMS-IX groeide nog slechts 5% en de colatatiecapaciteit nam op jaarbasis slechts 0,5% toe tot 877 MW. Nieuwe uitbreidingen stuiten op netcongestie, vergunningstrajecten en beperkt draagvlak. De positie van Nederland als internationale toegangspoort komt daardoor verder onder druk.

In het tweede kwartaal en de eerste weken daarna zagen we een aantal belangrijke gebeurtenissen passeren met betrekking tot de digitale economie. Naast AI-ontwikkelingen, discussies, digitale soevereiniteit en de aankomende verkiezingen, blijven ook cybersecurity incidenten de aandacht vragen:

Voorjaarsnota en Klimaatnota

De Voorjaarsnota bracht extra budget voor innovatie, onder meer via de WBSO-regeling en investeringen in digitalisering in de zorg. Tegelijkertijd werd duidelijk dat gerichte investeringen in AI achterblijven, waardoor zorgen ontstonden dat Nederland terrein verliest op dit strategische vlak.

Nationale Digitaliseringsstrategie (NDS)

In het voorjaar werd intensief gewerkt aan de nieuwe NDS. Na interne rondes en bestuurlijke afstemming is de strategie op 4 juli officieel aangeboden aan de Tweede en Eerste Kamer. De NDS legt de nadruk op cloud, data, AI, digitale weerbaarheid en de samenwerking “als één overheid” met het bedrijfsleven en maatschappelijke partners. Hoewel de verdere uitwerking vertraagd is door de demissionaire status van het kabinet, wordt verdere behandeling van de strategie verwacht na het zomerreces.

Europese context

In juni publiceerde de Europese Commissie haar State of the Digital Decade 2025, waarin Nederland afzonderlijk werd beoordeeld. Daaruit bleek dat Nederland weliswaar vooruitgang boekt, maar risico loopt achterop te raken bij AI en digitale infrastructuur. Nederland kampt bijvoorbeeld met een structureel tekort aan ICT-talent, gecombineerd met een daling van publieke investeringen in innovatie. Deze trend ondermijnt de capaciteit om te blijven innoveren en heeft negatieve gevolgen voor sectoren zoals halfgeleiders en quantumtechnologie.

Nieuwe financieringsmogelijkheden

Vanaf augustus kunnen Nederlandse bedrijven, kennisinstellingen en overheden projecten indienen bij het Europese Digital Europe Programme, waarbij nationale cofinanciering beschikbaar is. Ook lanceerde de Topsector ICT nieuwe publiek-private projecten rond AI en cybersecurity.

Tweede Kamerverkiezingen

Door de val van het kabinet-Schoof (juni 2025) en de aankondiging van verkiezingen op 29 oktober 2025 is digitalisering een politiek thema geworden. Progressieve partijen (bijv. GroenLinks-PvdA) hebben concrete digitale plannen gepresenteerd, terwijl anderen (zoals VVD) dit thema minder centraal stellen. Brancheorganisaties zoals NLdigital dringen aan op meer visie en regie.

Datadiefstal

In juli werd het laboratorium Clinical Diagnostics (onderdeel van Eurofins), dat in opdracht van Bevolkingsonderzoek Nederland uitstrijkjes en zelftesten van het bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker onderzoekt, slachtoffer van een hack. Hierbij werden de gegevens van circa 485.000 deelnemers buitgemaakt: persoonsgegevens zoals naam, adres, geboortedatum, burgerservicenummer, eventueel testuitslagen en verwijzingen van huisartsen of zorgverzekeraars zijn daarbij gestolen en zijn deels al gepubliceerd op het dark web.

1.3. DIGITALE ECONOMIE INDEX NEDERLAND

Om de prestaties van de digitale economie kwartaal op kwartaal kwantitatief samen te vatten en in een oogopslag de historische ontwikkeling te kunnen zien, hebben we de Digitale Economie Index Nederland (DEIN) ontwikkeld. De DEIN is een samengestelde index die bestaat uit de volgende deelgebieden en deelindicatoren:

- Voor digitalisering gebruiken we als indicatoren de zakelijke clouduitgaven en het aantal IT beroepen.
- Voor de digitale sector gebruiken we de toegevoegde waarde van de digitale sector en de werkgelegenheid.
- Voor de digitale infrastructuur leunen we op de omvang van het dataverkeer bij AMS-IX en de omvang van de colocatie datacenter capaciteit.

Dit zijn dezelfde indicatoren als ieder kwartaal worden uitgelicht in het dashboard. Het voordeel van deze indicatoren is dat ze ieder kwartaal beschikbaar zijn. Voor iedere indicator is de index op 100 gesteld voor het eerste kwartaal van 2023. Iedere indicator is een gelijke weging toebedeeld van 1/6.

In het tweede kwartaal van 2025 is de DEIN met vijf punten gestegen tot 116. Door correcties in de kwartaaldata van het CBS blijkt dat de terugval in het eerste kwartaal bovendien iets meevalt. De groei wordt met name veroorzaakt door de prestaties in de digitale sector, waar een behoorlijke groei plaatsvond. Ook op het gebied van digitalisering zien we een gestage groei. De digitale infrastructuur staat daarentegen nog altijd onder druk.

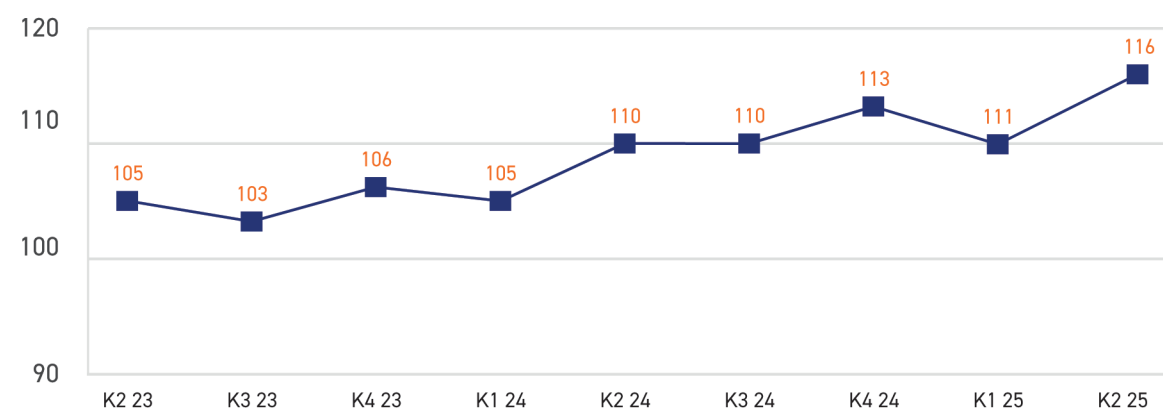
De verbetering van de trend als geheel kunnen we in belangrijke mate verklaren aan de hand van de invloed van seizoenseffecten in de digitale sector. Daarnaast constateren we dat de realiteit van Amerikaanse importheffingen tot een zekere gewenning leidt en dat het uitblijven van extreme heffingen voor de EU de rust wat laat terugkeren.

Het deelgebied digitalisering kent een langdurige groei, die bovendien relatief weinig seizoensinvloeden heeft. Na een klein deukje in de groei in het eerste kwartaal, zien we nu weer een duidelijke stijging. Het cloudgebruik is ten opzichte van het eerste kwartaal stevig gegroeid en ook het aantal werkenden met een IT beroep laat een duidelijke toename zien. De index staat voor dit deelgebied daardoor drie punten hoger dan een kwartaal eerder, op 117 punten.

De digitale sector groeide met 12 punten het hardst in vergelijking met het eerste kwartaal. Waar de werkgelegenheid in de sector stabiel bleek, was er een grote sprong wat de Toegevoegde Waarde (vaste prijzen) betreft. Dit is voor het grootste deel een seizoenseffect. We blijven een terughoudend zien bij meer traditionele ICT markten, terwijl investeringen in groeimarkten als AI, cloud en cybersecurity doorzetten.

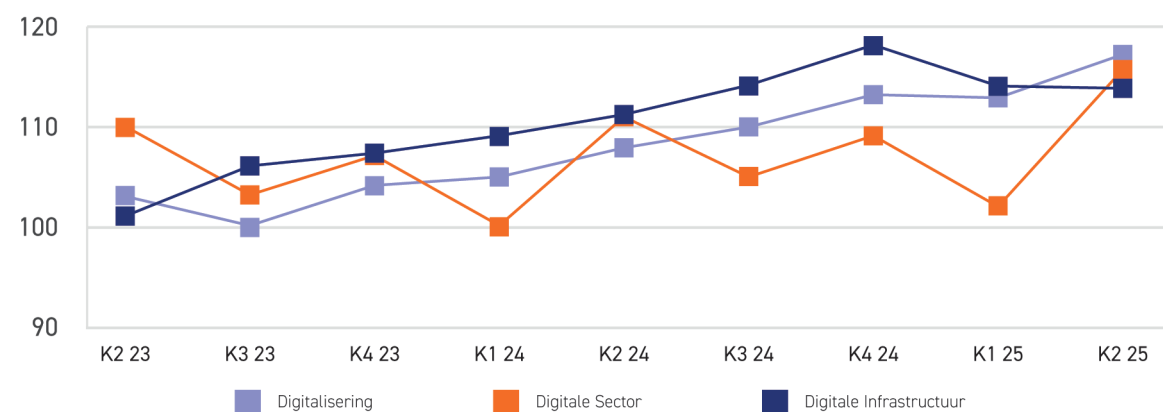
De digitale infrastructuur is, voor het eerst sinds we zijn gaan meten, niet langer het snelst groeiende deelsegment over de langere termijn. De doorgaande (kleine) daling past niet in de internationale ontwikkeling en duidt dan ook op een verslechtering van de Nederlandse concurrentiepositie. De groei in de last-mile connectiviteit, zoals glasvezelaansluitingen en machine-to-machine, zet gestaag door. Maar de kern, datacentercapaciteit en zelfs dataverkeer, blijft achter.

Figuur 1: Digitale Economie Index Nederland (DEIN)

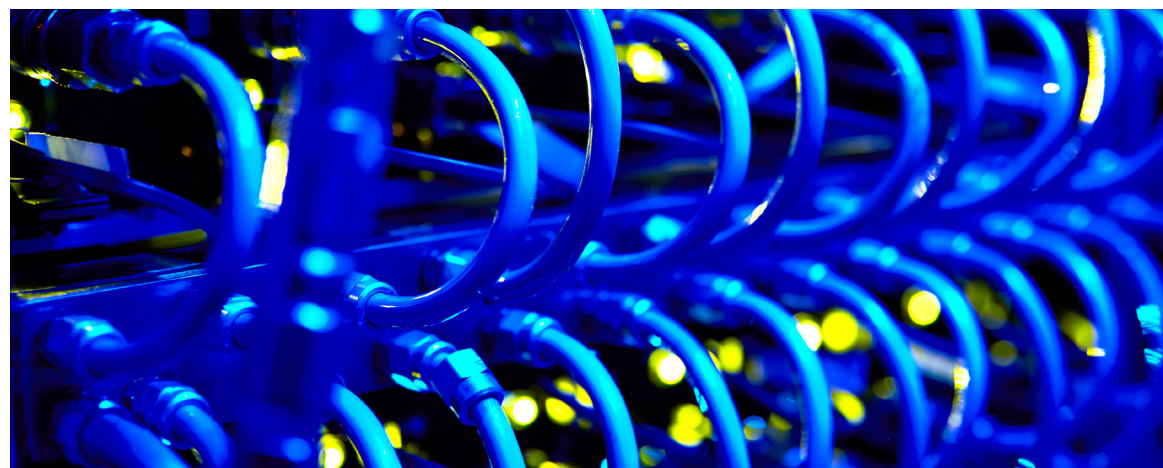

Bron: -

Figuur 2: Digitale Economie Index Nederland (DEIN) - Deelgebieden

Bron: -

1.4. DASHBOARD

DIGITALISERING

**Zakelijke cloud
uitgaven (€Mld)**

K2 2025 /
J-o-j groei

2,6

+
13,0 %

**IT beroepen
(x 1000)**

K2 2025 /
J-o-j groei

567

+
3,3 %

DIGITALE SECTOR

**TW (prijzen 2021)
(€Mld)**

K2 2025 /
J-o-j groei

13,2

+
4,0 %

+
1,1 %

Digitale
Sector

Bedrijfsleven

**Werkgelegenheid
(x 1000)**

K2 2025 /
J-o-j groei

381

+
3,8 %

-
0,2 %

Digitale
Sector

Bedrijfsleven

DIGITALE INFRASTRUCTUUR

**Throughput AMS - IX
(EB, traffic out)**

K2 2025 /
J-o-j groei

8,71

+
5,1%

**Colocatie datacenter
capaciteit (MW)**

K2 2025 /
J-o-j groei

877

+
0,5 %

02. DIGITALISERING

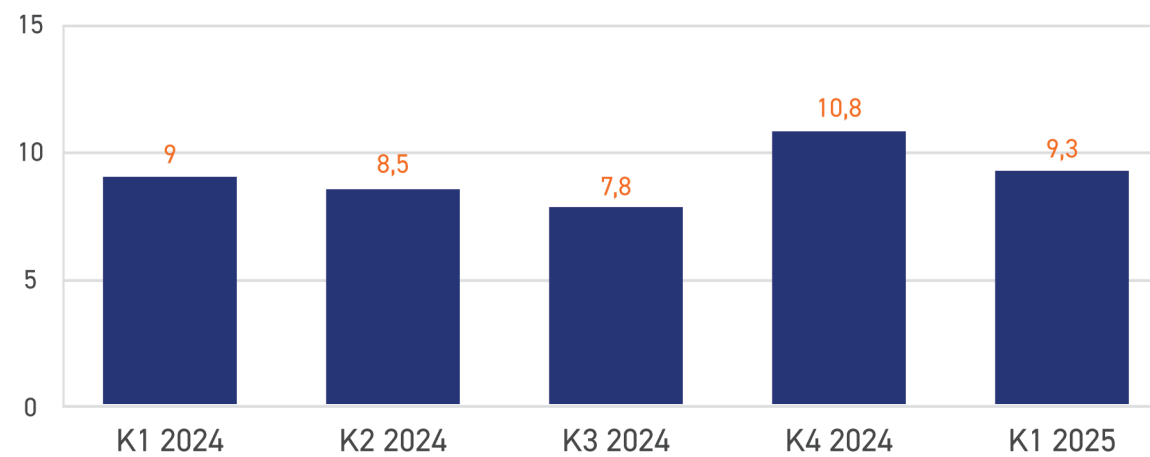
Vrijwel ieder bedrijf, iedere organisatie vertrouwt voor de bedrijfsvoering voor een groot deel op digitale middelen. Deze digitale component wordt bovendien steeds groter. Daarmee zetten organisaties in op productiviteit, kosten-efficiëntie, kwaliteit, snelheid, duurzaamheid en worden nieuwe verdienmodellen geïntroduceerd.

Om de prestaties van de digitalisering in de economie te beschouwen, kijken we enerzijds naar de omvang van sterk gedigitaliseerde processen, in het bijzonder naar het betalingsverkeer en online bestedingen. Anderzijds kijken we naar de inzet van digitale middelen, met de uitgaven van bedrijven aan cloud computing, het gebruik van AI en het aantal medewerkers met een ICT-beroep in de brede economie als belangrijke graadmeters.

2.1. ONLINE BESTEDINGEN

Het topkwartaal van online bestedingen valt steevast samen met de feestdagen in december. Volgens de Thuiswinkel Markt Monitor, die NielsenIQ voor Thuiswinkel.org produceert, zijn de online bestedingen in het eerste kwartaal gedaald naar € 9,3 miljard. Ten opzichte van hetzelfde kwartaal een jaar eerder betreft dat nog altijd een groei van 4%. Anders dan in de voorgaande kwartalen wordt de groei met name veroorzaakt door een groeiende vraag naar producten, terwijl de vraag naar diensten zelfs licht afnam door een beperkte hoeveelheid overstappers bij zorgverzekeraars.

Figuur 3: Online bestedingen (€ Mld) per kwartaal

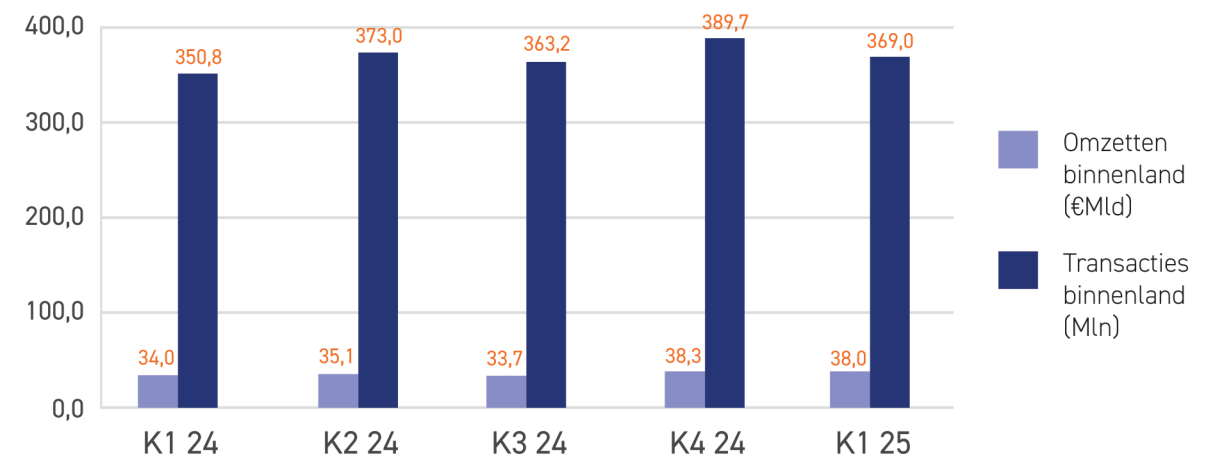
Bron: Thuiswinkel Markt Monitor/NielsenIQ

2.2. BETALINGEN

Ieder kwartaal publiceren we cijfers van De Nederlandsche Bank (DNB) over kaartbetalingen voor online aankopen. Dit kwartaal heeft de DNB echter een fout geconstateerd in de cijfers. Deze wordt in de volgende publicatie hersteld. Daarom nemen we deze indicator dit kwartaal niet mee.

De Nederlandse Bank monitort ook de iDEAL betalingen, de van oorsprong Nederlandse digitale standaard waarmee overschrijvingen mogelijk worden gemaakt. In het eerste kwartaal groeide het aantal transacties met 5% in vergelijking tot een jaar eerder. Het volume groeide beduidend sneller, met 12% tot € 38,0 miljard.

Figuur 5: iDeal betalingen

Bron: DNB

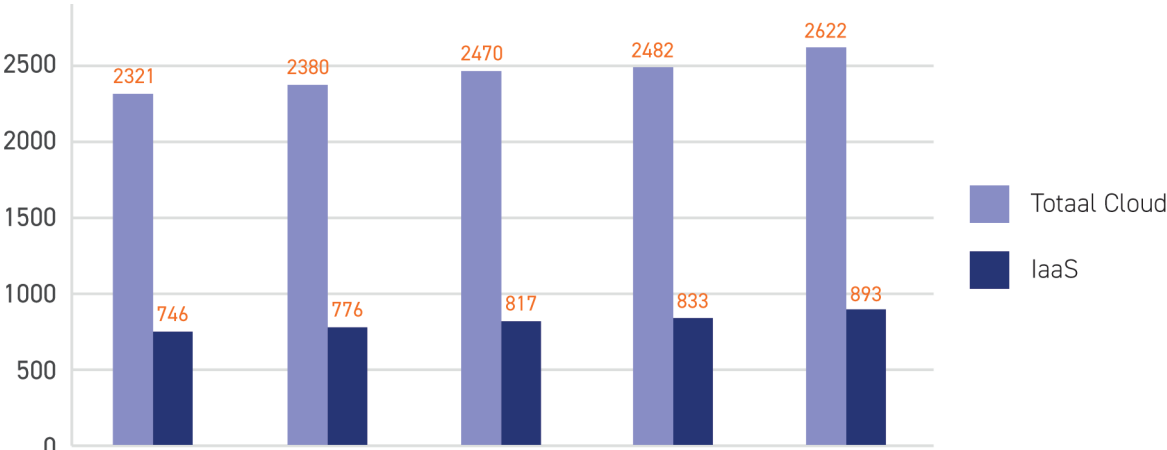
2.3.

GEBRUIK PUBLIEKE CLOUD

Het gebruik van publieke cloudoplossingen - de zakelijke uitgaven - groeide in het tweede kwartaal tot € 2,6 miljard, € 140 miljoen meer dan in het eerste kwartaal en 13% meer dan een jaar terug. De discussie over soeverein cloudgebruik heeft voorsnog weinig invloed op de groei in de markt. Hoewel de interesse voor Europeanen en Nederlandse clouds duidelijk groeit, is de impact op de totaalcijfers beperkt.

Binnen de clouduitgaven groeien de uitgaven aan publieke infrastructuurdiensten (IaaS) ook dit kwartaal het snelst, met 20% tot 893 miljoen. Zowel in de gehele markt als IaaS, zien we dat de groei iets, een procentpunt, is versneld.

Figuur 6: Zakelijke publieke cloudbestedingen (€ Mln)

Bron: Pb7 Research

2.4.

ARTIFICIËLE INTELLIGENTIE

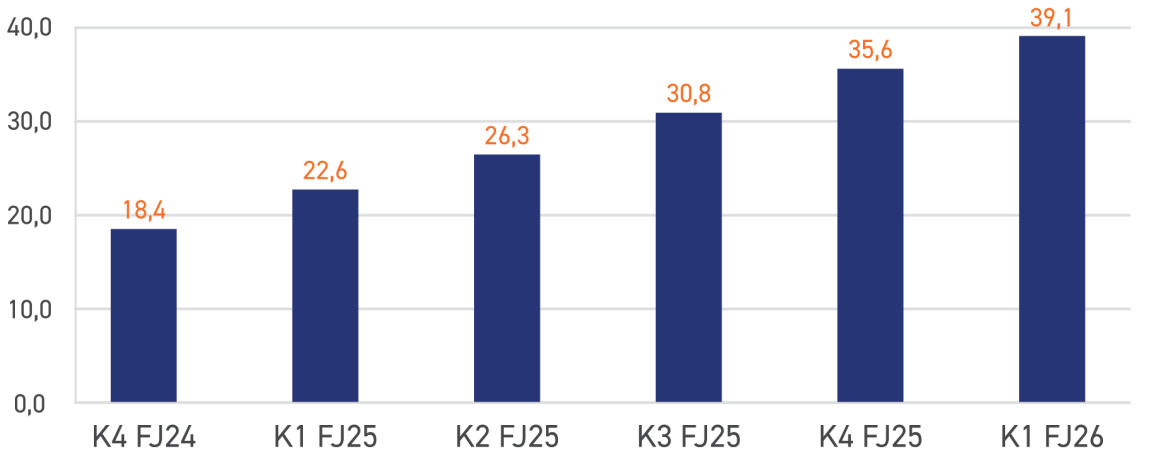
Het gebruik van artificiële intelligentie neemt sterk toe, zoals bijvoorbeeld een survey van MSI-ACI laat zien¹. In mei 2025 maakt 36% van de Nederlanders op werk of studieplek gebruik van AI, tegenover 26% in december 2024. Het gaat daarbij vooral om het versnellen of uitbesteden van repetitieve taken, zoals informatie opzoeken, teksten genereren of vertalen.

Het vertrouwen in de productiviteitswinst groeit: 29% van de respondenten verwacht dat AI de productiviteit binnen hun organisatie zal verhogen, een stijging van 6 procentpunt. Daarnaast is er meer bereidheid tot bijscholing: 46% van de medewerkers wil nieuwe vaardigheden leren om beter met AI te werken (vs. 39% vijf maanden eerder).

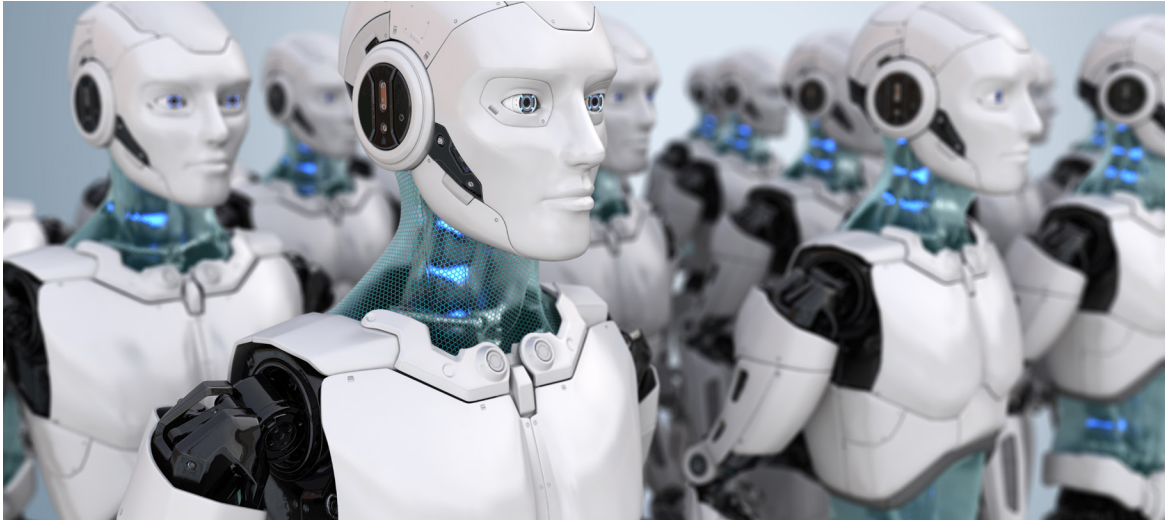
Tegelijkertijd nemen de zorgen op de werkvloer toe. 14% vreest baanverlies door AI, terwijl 15% AI expliciet ziet als bedreiging voor hun functie (was 10%). Ook het energieverbruik van AI-toepassingen en de impact van deepfakes en cybercrime zorgen voor onrust bij medewerkers en werkgevers.

Een goede kwantitatieve indicator voor de dynamiek in de markt zijn de verkopen van chipsets door NVIDIA, de dominante producent van GPU's, chipsets die cruciaal zijn voor de huidige generatie AI-oplossingen. De kwartaalomzet in het relevante datacenter segment steeg in het eerste kwartaal van het fiscale jaar 2026 (februari-april 2025) kwartaal in vergelijking met een jaar eerder met 73% tot ruim US \$ 39 miljard.

Figuur 7: Datacenter omzet NVIDIA (Mld)

Bron: NVIDIA, bewerking Pb7 research

¹<https://site.msi-aci.com/research/aibarometer>

2.5.

ICT BEROEPEN

In Nederland is meer dan een half miljoen mensen actief in een in een IT-functie of als IT-manager. De afgelopen twee jaar is dat aantal vrij stabiel na een aantal jaren van sterke groei. Na een zwak begin van 2024, zien we sinds de tweede helft van het afgelopen jaar een voorzichtig herstel. Dat zet zich ook in het eerste kwartaal van 2025 door.

Figuur 8: ICT beroepen (excl.RTV technici) x1000

Bron: CBS, bewerking Pb7 Research

Als we het vanuit vacatures bekijken, zien we een wat minder rooskleurig beeld, bijvoorbeeld bij het UWV. Hoewel het totale aantal ICT-vacatures in het tweede kwartaal van 2025 iets is gestegen ten opzichte van het voorafgaande kwartaal, blijft de markt vergeleken met vorig jaar aanzienlijk terughoudend. Er valt nu vooral groei te zien in beheerders- en supportrollen, terwijl management- en strategische functies nog achterblijven. Overigens is het aantal vacatures in de sector nog altijd zeer hoog en blijft het moeilijk om ze te vervullen.

03.

DE DIGITALE SECTOR

De digitale sector, of ICT-sector, groeit al enkele decennia beduidend harder dan de economie als geheel. De groei komt voornamelijk uit het IT-gedeelte van de sector. De IT-sector ondersteunt organisaties bij het beheren en verbeteren van hun digitale middelen, waarmee ze efficiëncyslagen, kwaliteitsverbeteringen en nieuwe verdienmodellen realiseren. In de telecommunicatiemarkt zien we de laatste jaren dat efficiëncyslagen en investeringen in connectiviteit elkaar meer in balans houden.

Ondanks de voortgaande digitalisering en investeringen in cloud en AI, is de groei van de digitale sector de laatste kwartalen erg bescheiden. Voor een deel heeft dat met substitutie te maken: traditionele IT oplossingen worden door meer efficiënte cloud- en AI-oplossingen vervangen. Bovendien wordt nieuwe apparatuur steeds krachtiger. Aan de andere kant houden veel zakelijke afnemers de hand op de knip. Toch zijn de ondernemers in de sector blijven ook dit kwartaal positief naar de toekomst.

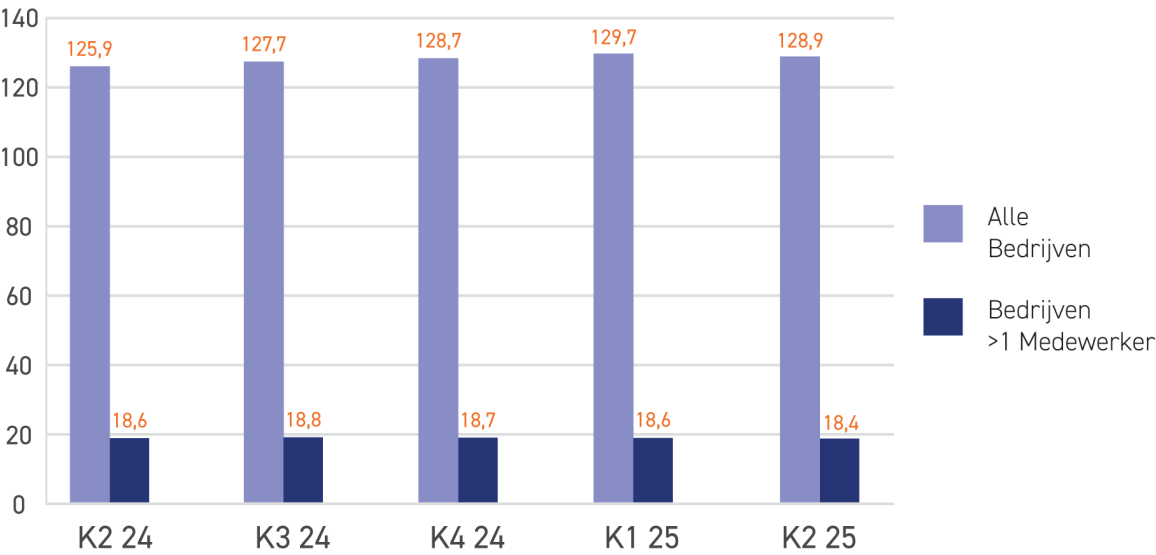
3.1.

BEDRIJVENDEMOGRAFIE

Volgens het CBS waren er in het eerste kwartaal in de digitale sector (productie en handelsbedrijven niet meegerekend) 128.880 bedrijven actief, waarvan 18.415 met meer dan een werknemer. Dat is een kleine groei van ruim 2% ten opzichte van het tweede kwartaal van 2024, maar een krimp van een kleine 1% ten opzichte van het eerste kwartaal van 2025.

Het aantal bedrijven met meer dan een medewerker nam jaar-op-jaar iets af (-1%). Ook ten opzichte van het vorige kwartaal zien we een afname van het aantal bedrijven. We zien daarbij zowel krimp in de IT-sector als in de telecomsector.

Figuur 9: Bedrijvendemografie (x1000), Digitale Sector

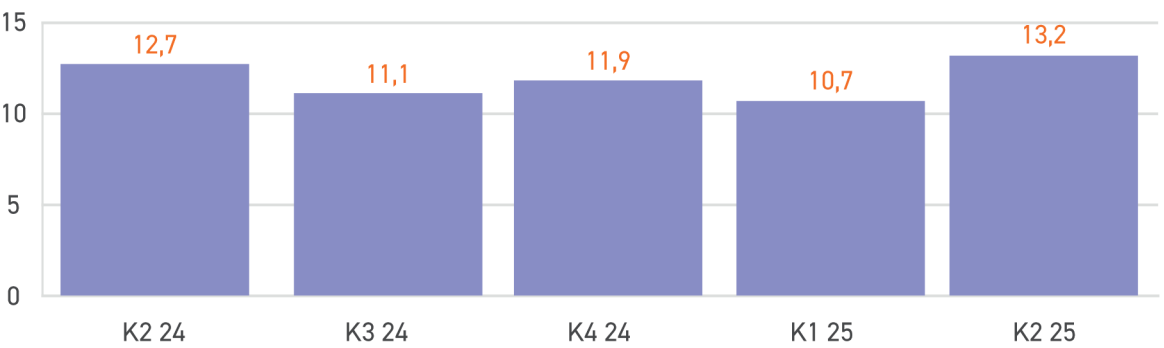
Bron: CBS Statline

3.2.

PRESTATIES

De toegevoegde waarde van de digitale sector is in het tweede kwartaal van 2025 met 4,0% (vaste prijzen) gegroeid ten opzichte van een jaar geleden, een duidelijke verbetering ten opzichte van de jaar-op-jaar-groei een kwartaal eerder. Daarmee overtreft de groei dit kwartaal duidelijk de groei van het bedrijfsleven als geheel, waar een groei van “slechts” 1,1% plaatsvond ten opzichte van hetzelfde kwartaal een jaar eerder.

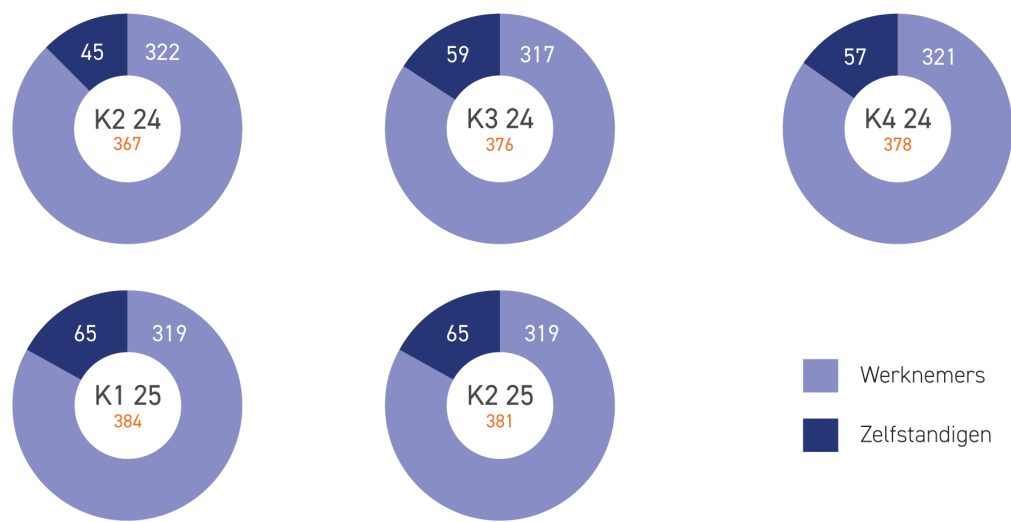
Figuur 10 Toegevoegde Waarde (€ Mld), Digitale Sector

Bron: CBS, bewerking door Pb7 Research

De werkgelegenheid in de sector nam in het vierde kwartaal duidelijk toe. Volgens het CBS waren er in de sector in totaal 381.000 werkzame personen, een toename van 3,8% ten opzichte van een jaar terug en gelijk aan het voorgaande kwartaal. Daarmee presteert de sector beter dan het bedrijfsleven als geheel (-0,2%). Wat ook dit kwartaal opvalt is een zeer sterke groei van het aantal zelfstandigen in de sector, wat met 38% groeit naar 62.000 zelfstandigen (toch een afname in vergelijking tot het eerste kwartaal). Daar staat een kleine krimp van het aantal werknemers tegenover (-0,9%). Met name telecommunicatiebedrijven, maar ook sommige grote IT-dienstverleners, hebben het personeelsbestand in het afgelopen jaar teruggedrongen.

Figuur 11: Aantal werkzame personen (x1000), digitale sector

Bron: CBS Statline

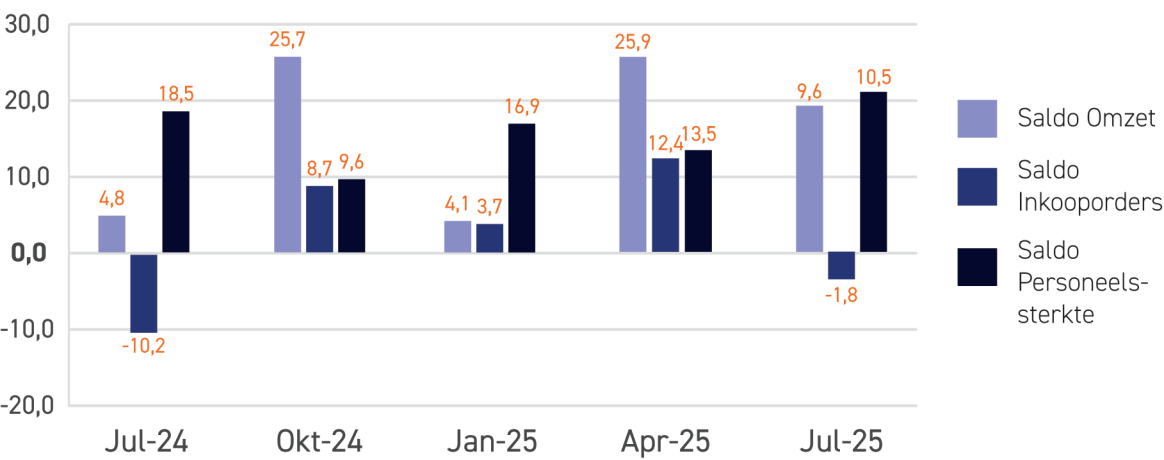
3.3.

VOORUITZICHTEN

De bedrijven in de digitale sector zijn veelal positief over de economische vooruitzichten. Het verwachte groeisaldo² van de omzet ligt bij bedrijven in de digitale sector op +9,6% in de conjunctuur enquête van juli 2025. Dat is een behoorlijke afname ten opzichte van drie maanden terug, maar wel positiever dan in dezelfde periode een jaar geleden (+4,8%). Ook is het duidelijk optimistischer dan de -0,8% in het totale bedrijfsleven.

De toeleveranciers naar de sector profiteren door de invloed van zomervakantieperiode niet van deze groeiverwachting: het saldo inkooporders is licht negatief, hoewel het beduidend minder negatief is dan dezelfde periode een jaar geleden. Het optimisme vertaalt zich wel terug in de werkgelegenheid. In de digitale sector is het saldo voor de verwachte personeelssterkte +10,5% (wel minder dan een jaar eerder), tegenover +7,5% voor de gezamenlijke bedrijven.

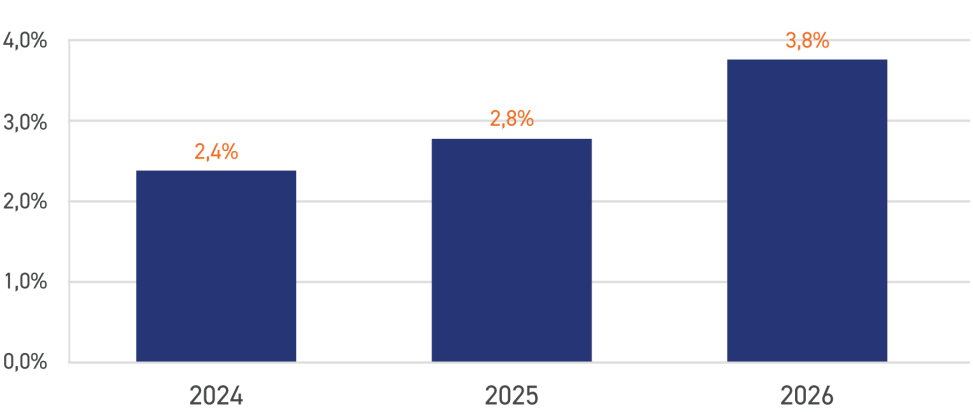
Figuur 12: Verwachtingen komende drie maanden (% bedrijven die groei verwachten - % bedrijven die krimp verwachten)

Bron : Conjunctuur enquête, CBS Statline

In de nieuwste sectorprognose geeft de Rabobank aan iets voorzichtiger te zijn geworden over de vooruitzichten voor wat betreft de toegevoegde waarde voor 2025. Voor 2024 gaat de Rabobank nu uit van 2,4% (voorheen 2,2%). Voor het huidige jaar heeft men de verwachting van 3,5% naar 2,8% bijgesteld. Hoewel de groei aantrekt, heeft hebben de importheffingen en de onzekerheid op internationale markten een neerwaarts effect. Voor 2026 verwacht de Rabobank dat de markt iets verder aantrekt, tot 3,8%.

Figuur 13: Groeiverwachtingen (TW) digitale sector

Bron: Rabobank, sectorprognoses juni 2025

² *Met de conjunctuercijfers maken we een uitzondering op de presentatie van de cijfers: we gaan niet uit van een vergelijking met hetzelfde kwartaal in het voorgaande jaar, maar presenteren het saldo van de verwachtingen voor het komende kwartaal. Dit cijfer bestaat uit het percentage bedrijven dat groei verwacht, minus het percentage bedrijven dat krimp verwacht.

04. DIGITALE INFRASTRUCTUUR

De digitale infrastructuur – connectiviteit (van zeekabel tot antenne), datacenters, cloud & hosting – is cruciaal voor het functioneren van de digitale economie. Het faciliteert de succesvolle ontwikkeling van digitale diensten, een naadloos gebruik daarvan, en het verbeteren van de productiviteit en efficiëntie van inmiddels vrijwel ieder bedrijfsproces.

In het tweede kwartaal zien we dat het digitale verkeer en dus de behoefte aan digitale infrastructuur is doorgegroeid ten opzichte van een jaar terug, maar in een duidelijk lager tempo. De digitale infrastructuur heeft moeite om het groeitempo vol te houden, met name doordat de kerninfrastructuur tegen grenzen aanloopt. Wel is het besef gegroeid dat ruimte voor groei van de digitale infrastructuur een noodzaak is ten behoeve van de Nederlandse innovatiekracht en digitale soevereiniteit. Tenslotte zien we dat de digitale infrastructuur onder aanhoudende dreiging staat op het gebied van cybercriminaliteit.

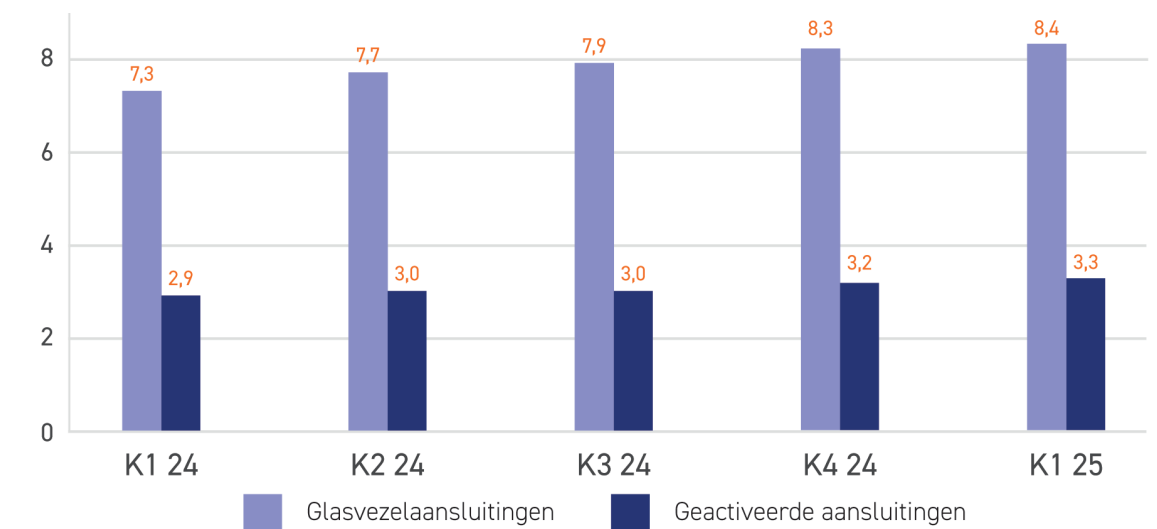
4.1. CONNECTIVITEIT

Netwerken zijn de verkeersaders van de digitale economie. Nederland dankt zijn sterke internationale positie historisch gezien aan de combinatie van aanlandingsplek voor zeekabels, een geavanceerde 'last mile' connectiviteit en alles wat daartussen inzit. De positie als aanlandingsplek van zeekabels staat onder druk, doordat de belangrijkste intercontinentale kabels aan het eind van hun levensduur zitten en nieuwe kabels vooral in andere Europese landen aan land komen.

Op het gebied van de last mile zien we een voorspoedige voortgang. Ook in het eerste kwartaal van 2025 was er een snelle uitrol van glasvezel. Volgens de ACM waren er in het eerste kwartaal 8,4 miljoen huishoudens met een of meerdere glasvezelnetwerken voor de deur, een groei van 16% ten opzichte van een jaar eerder. Meer dan 3,2 miljoen huishoudens hebben inmiddels ook daadwerkelijk een abonnement afgesloten, een groei van 13% ten opzichte van een jaar terug. Door de groeiende penetratie vlakkt de groei wel steeds meer af.

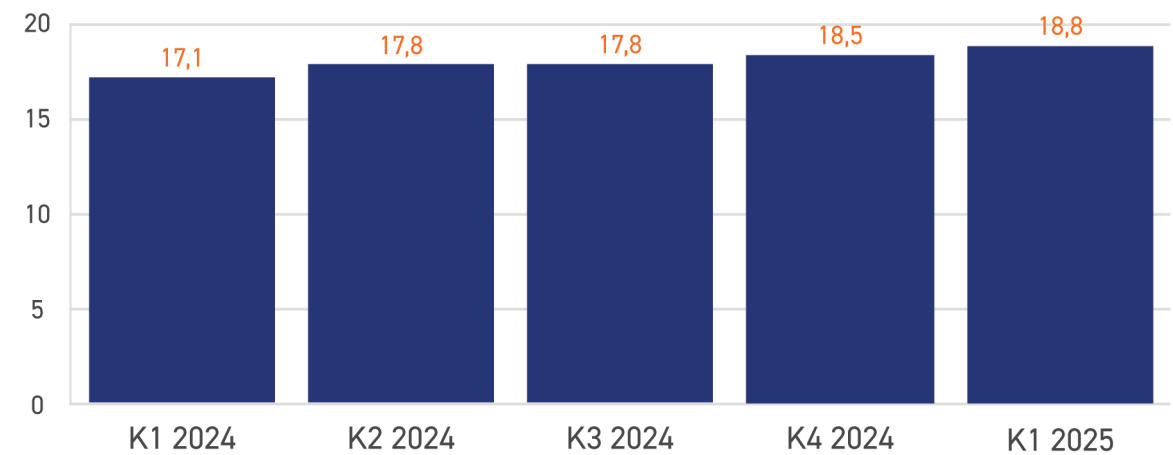
Figuur 14: FTTH aangesloten huishoudens (Mln), totaal en geactiveerd

Bron: ACM

Ook op het gebied van machine-to-machine (M2M) verbindingen zien we nog altijd een stevige groei. M2M verbindingen kunnen via het vaste netwerk verlopen, maar ook mobiel, zoals via het mobiele telefoonnetwerk. Het aantal M2M aansluitingen is volgens de ACM in het eerste kwartaal met 10% gegroeid ten opzichte van een jaar terug. Ook ten opzichte van het vierde kwartaal van 2024 is er een duidelijke toename van 2%.

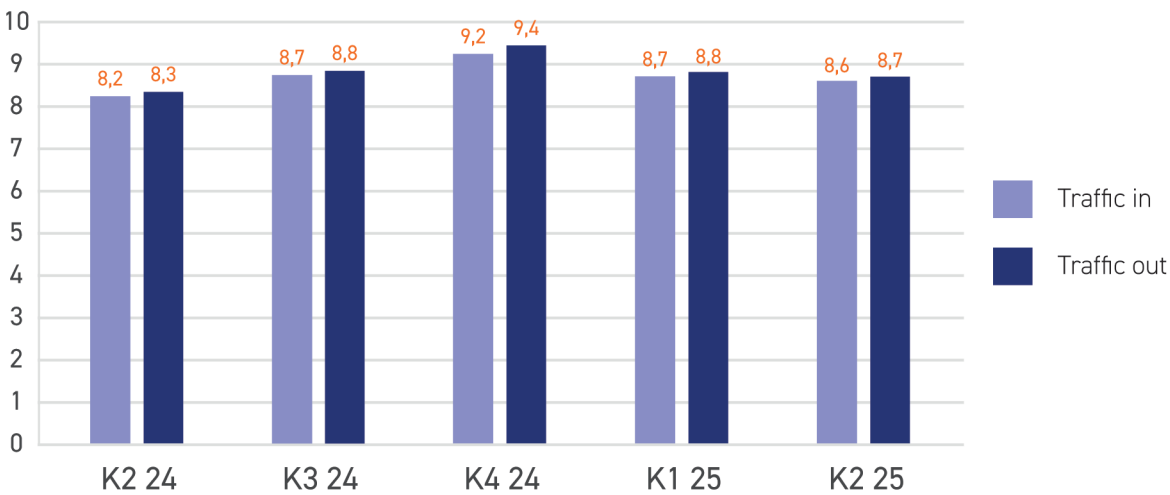
Figuur 15: M2M aansluitingen (mln)

Bron: ACM

Om inzicht te krijgen in het daadwerkelijke dataverkeer, biedt het dataverkeer van de Amsterdam Internet Exchange (AMS-IX) een goede indicator. Hoewel het zeker niet de enige internet exchange in Nederland is en ook lang niet alle dataverkeer via een IX verloopt, is het een cruciaal knooppunt voor Nederland als Europese digitale hub. Het uitgaande dataverkeer bedroeg in het eerste kwartaal van 2025 8,7 exabyte, een groei van 5,1% ten opzichte van hetzelfde kwartaal een jaar eerder. Opvallend is dat deze groei de laatste twee kwartalen beduidend is afgezwakt.

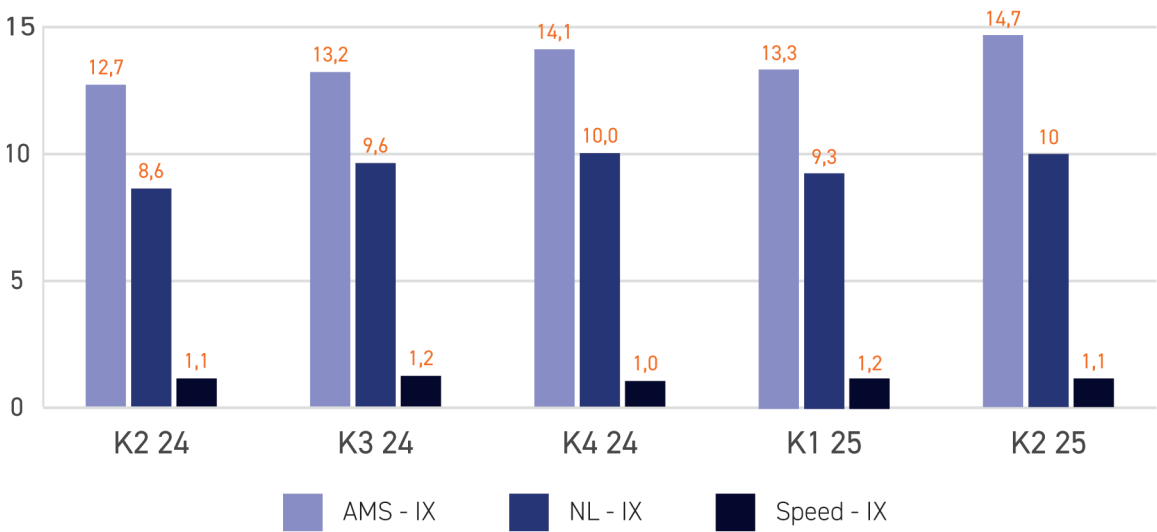
Figuur 16: Dataverkeer AMS-IX (EB) per kwartaal

Bron: AMS-IX

Een andere manier om naar de internet exchanges te kijken, is het piekverkeer. In de AMS-IX werd in het eerste kwartaal een piek van 14,7 Terabyte per seconde gemeten, een nieuw record en 16% hoger dan in dezelfde periode vorig jaar. De NL-IX komt qua piek redelijk in de buurt, met 9,95 Tb/s, met een jaar-op-jaar groei van eveneens 16%. Speed-IX realiseerde een kwartaalpiek van 1,09 Tb/s.

Figuur 17: Piekverkeer (Tb/s) per Interner Exchange

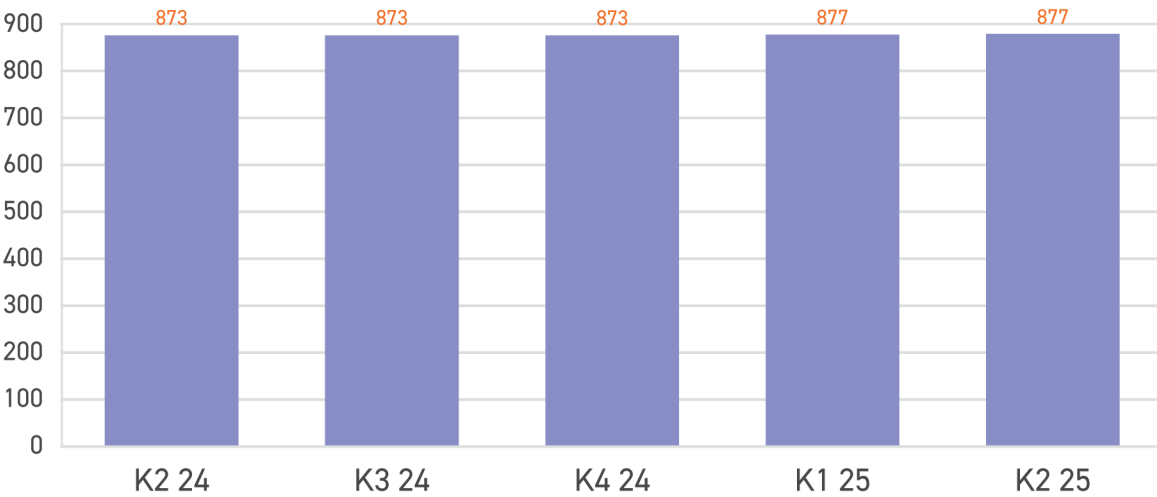
Bronnen: AMS-IX, NL-IX, Speed-IX

4.2. DATACENTERS

Het groeiende dataverkeer wordt gecreëerd, opgeslagen en verwerkt in computers die in datacenters staan. Dat kunnen bedrijfseigen datacenters of serverruimtes zijn, datacenters van grote cloudbedrijven, of colocation datacenters. Veel colocation datacenters staan op belangrijke knooppunten van connectiviteit, zoals in de regio Amsterdam. Regionale datacenters nemen juist deze connectiviteit mee naar de regio, zodat bedrijven in het hele land kunnen profiteren van professionele computervoorzieningen.

De sector staat onder grote druk, waardoor veel uitbreidingsplannen niet, of met veel vertraging, kunnen worden gerealiseerd. We zien dat de totaal aanwezige colocation datacenter faciliteit in het tweede kwartaal dan ook niet groeide ten opzichte van het voorgaande kwartaal. Met 877 Megawatt IT vermogen is de markt momenteel 0,5% groter is dan een jaar terug. Er wordt op dit moment aardig wat gebouwd, maar internationaal gezien blijft de groei in de Amsterdam-regio sterk achter.

Figuur 18: Colocatie datacenter capaciteit (MW IT vermogen) per kwartaal

Bron: Pb7 Research

4.3.

CLOUD & HOSTING

Veel bedrijven en instellingen maken nog altijd gebruik van eigen servers en serverruimtes. Maar ze maken ook steeds meer gebruik van opslag, verwerking en/of applicaties die als dienst worden aangeboden. Het gebruik van clouddiensten groeit nog altijd met tientallen procenten per jaar. En ook de hosting en private cloudmarkt groeit stevig door. Bovendien speelt de cloud & hostingmarkt een grote, snel groeiende rol in het toegang bieden tot AI-servers en clusters.

In de afgelopen kwartaalmonitoren hebben we veel aandacht besteedt aan de discussie rond digitale soevereiniteit. Er is een sterk groeiende interesse in alternatieven voor Amerikaanse cloud providers. Voor de meeste bedrijven blijft het voorlopig bij oriënteren, terwijl vanuit de overheid steeds meer concrete stappen worden gezet om de afhankelijkheid terug te brengen.

Zo is in juli de non-paper Cloudsoevereiniteit⁴ gepubliceerd, een gezamenlijk stuk van Rijk, gemeenten, provincies, waterschappen en uitvoeringsorganisaties. Het markeert de eerste stap naar een gezamenlijke strategie om de afhankelijkheid van buitenlandse (met name Amerikaanse) cloudaanbieders te verminderen. De rol van de non-paper is vooral richtinggevend: het schetst uitgangspunten en aandachtspunten, en vormt de basis voor verdere beleidsontwikkeling binnen de Nederlandse Digitaliseringsstrategie.

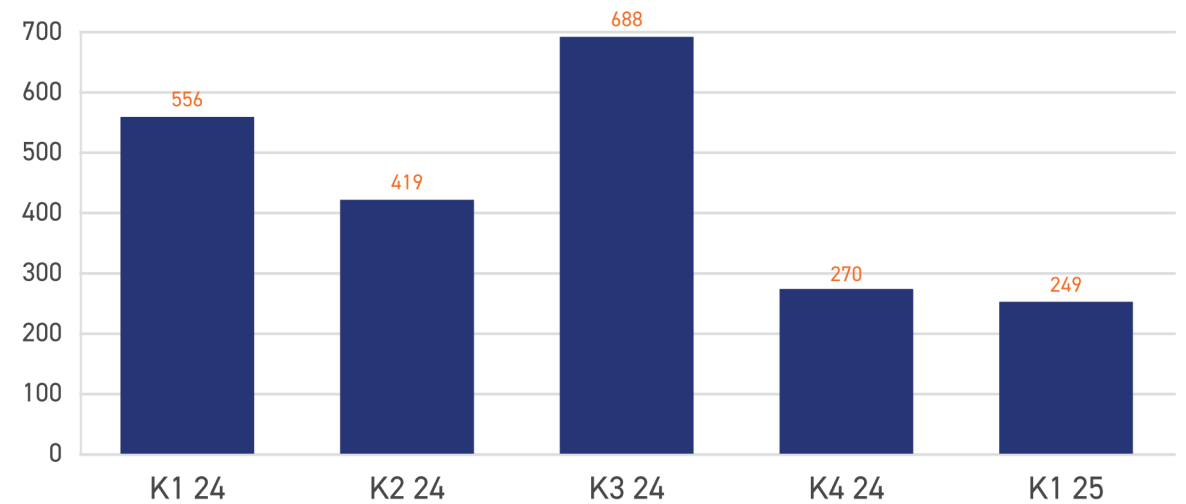
4.4.

SECURITY

Het belang van de digitale infrastructuur neemt alsmaar toe. Zodra de digitale infrastructuur hapert, vallen processen stil: ziekenhuizen en universiteiten sluiten noodgedwongen de deuren, supermarkten kunnen niet bevoorraad worden en betalingen kunnen niet worden uitgevoerd. Los daarvan kunnen cyberincidenten tot datadiefstal leiden die een grote impact op bedrijven en individuen kan hebben. Het digitale domein is dan ook steeds aantrekkelijker voor criminelen en statelijke actoren.

In het eerste kwartaal (Q1) van 2025 liet de Nationale Beheersorganisatie Internet Providers (NBIP), verantwoordelijk voor de NaWas-DDoS-mitigatiedienst, een duidelijke trend zien: ondanks een stabiel aantal incidenten (249 gemitigeerde aanvallen), werd een duidelijke verschuiving zichtbaar naar grotere en complexere aanvallen. Zo registreerde NaWas meerdere aanvallen die via netwerken tot wel honderden gigabits per seconde gingen – sommige piekten zelfs rond de 305 Gbps – en de incidenten waarbij de aanvalsgrootte boven de 50 Gbps uitkwam, namen significant toe. Bovendien constateert de NBIP dat er nadrukkelijker op webapplicatie-infrastructuren en backbones werd gefocust, wat duidt op een groeiende diversiteit in aanvalsvector en doelwitten. Kortom: Q1 2025 markeert een verschuiving binnen DDoS-landschap – minder in kwantiteit, maar substantieel meer in schaalgrootte en technische complexiteit.

Figuur 19: DDOS-aanvallen per kwartaal

Bron: NIBP

Sinds april 2025 is er duidelijk vooruitgang geboekt in de Nederlandse cybersecurityreggeving. De Cyberbeveiligingswet (implementatie van NIS2) en de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten (Wwke) zijn in behandeling en worden naar verwachting vanaf 2025–2026 van kracht. Ook is de consultatie van het Cyberbeveiligingsbesluit afgerond, waarmee de praktische uitwerking in gang wordt gezet.

Daarnaast wordt gewerkt aan de invoering van de Europese Cyber Resilience Act, die eisen stelt aan de cyberveiligheid van digitale producten. De Wet digitale overheid is al actief en regelt veilige identificatie en het gebruik van open standaarden. Tot slot bereidt het kabinet een herzien cloudbeleid voor, gericht op minder afhankelijkheid van buitenlandse leveranciers en meer digitale soevereiniteit. De afgelopen maanden zijn vooral gebruikt om de consultaties af te ronden en de parlementaire behandeling op te starten. In de tweede helft van 2025 en in 2026 volgen de daadwerkelijke invoering en de eerste verplichtingen voor organisaties.

⁴ <https://www.nldigitalgovernment.nl/strengthening-cloud-sovereignty-of-public-administrations/>

05. OVER DE KWARTAALMONITOR DIGITALE ECONOMIE

De monitor is samengesteld door onafhankelijk onderzoeksbureau Pb7 Research en wordt mogelijk gemaakt door de Dutch Cloud Community, Dutch Data Center Association en de Rabobank. In de monitor kijken we naar de prestaties van de Nederlandse digitale economie. We kijken daarbij naar de ontwikkeling van de digitale benutting, de facilitering door de digitale sector, met extra aandacht voor de ontwikkeling van de digitale infrastructuur. Om dit op kwartaalbasis te kunnen doen, maken we zoveel mogelijk gebruik van indicatoren die ook daadwerkelijk ieder kwartaal beschikbaar zijn.

We maken daarbij zoveel mogelijk gebruik van openbare bronnen, zoals statistieken van onder meer het CBS, DNB en ACM. Daarnaast gebruiken we prognoses van de Rabobank, die ieder kwartaal worden geactualiseerd, en maken we gebruik van data van Pb7 Research (groei datacenters en zakelijke clouduitgaven).

Voor alle gegevens geldt dat we naar de omvang en de jaarlijkse groei kijken: hoeveel procent groei heeft plaatsgevonden ten opzichte van dezelfde periode een jaar eerder.

06. DEFINITIES

AI (ARTIFICIËLE, OF KUNSTMATIGE INTELLIGENTIE)

Het vermogen van een systeem om externe gegevens correct te interpreteren, om te leren van deze gegevens, en om deze lessen te gebruiken om specifieke doelen en taken te verwezenlijken via flexibele aanpassing.

CLOUD

Via internet op aanvraag toegang tot een gedeelde verzameling eenvoudig aanpasbare computermiddelen zoals servers, software en dataopslag. Diensten worden naar behoefte afgenomen zonder hulp van de aanbieder (selfservice), betalen is op basis van werkelijk gebruik.

COLOCATIE

Het huren van geconditioneerde datavloer en ruimte in computerracks bij een externe partij.

CYBERCRIMINALITEIT

Illegale activiteiten die worden uitgevoerd via het internet of andere digitale middelen, zoals hacking, phishing en ransomware-aanvallen.

DATACENTER

Een geconditioneerde ruimte waarin servers en bijbehorende apparatuur worden geplaatst. Ook serverruimtes binnen gebouwen met andere functies rekenen we tot datacenters.

DDOS AANVAL (DISTRIBUTED DENIAL OF SERVICE)

Een aanval waarbij een netwerk, server of website wordt overspoeld met een enorme hoeveelheid verkeer, waardoor deze onbereikbaar wordt voor legitieme gebruikers.

DIGITALE ECONOMIE

Economische activiteiten die voornamelijk worden uitgevoerd via digitale technologieën en het internet, zoals e-commerce, online dienstverlening en digitale marketing.

DIGITALE SECTOR

De sector van de economie die zich bezighoudt met technologie en digitale diensten, zoals softwareontwikkeling, IT-diensten en telecommunicatie.

DIGITALE INFRASTRUCTUUR

De basisstructuur van hardware, software, netwerken en datacenters die nodig is voor de werking van digitale diensten en internettoegang.

FTTH (FIBER TO THE HOME)

Een netwerkarchitectuur waarbij glasvezelkabels direct naar woningen worden gelegd om zeer snelle internetverbindingen te bieden.

GENERATIEVE AI (GENAI)

Kunstmatige intelligentie die in staat is nieuwe, originele inhoud te creëren, zoals teksten, beelden, muziek en meer, door te leren van bestaande gegevens.

GPU (GRAPHICS PROCESSING UNIT)

Een gespecialiseerde processor die ontworpen is om grafische bewerkingen uit te voeren en die vaak wordt gebruikt in computers voor grafische toepassingen, AI en machine learning.

HOSTING

Het aanbieden van ruimte op een server voor websites, applicaties of diensten, zodat deze toegankelijk zijn via het internet.

IAAS

Clouddienst waarbij IT-infrastructuur, zoals opslag en verwerkingscapaciteit als dienst wordt afgenomen.

INTERNET EXCHANGE

Een fysiek infrastructuurpunt waar verschillende internet service providers (ISP's) en netwerken met elkaar verbinding maken en verkeer uitwisselen.

LAST MILE CONNECTIVITEIT

Het laatste deel van het netwerk dat de dienst verbindt van het lokale knooppunt naar de eindgebruiker (woning of bedrijf).

M2M (MACHINE-TO-MACHINE)

Communicatie tussen apparaten zonder menselijke tussenkomst, vaak gebruikt in industriële en IoT-toepassingen.

PAAS

Clouddienst waarbij een platform als dienst wordt afgenomen en waar applicaties op draaien en op maat ontwikkeld kunnen worden.

PRIVATE CLOUD

Clouddiensten waarbij middelen door verschillende interne klanten (afdelingen, dochters en/of applicaties) worden gedeeld.

PUBLIEKE CLOUD

Clouddiensten waarbij de middelen door meerdere afnemers (uit verschillende organisaties) worden gedeeld.

SAAS

Clouddienst waarbij een applicatie als dienst wordt afgenomen.

SOEVEREINE CLOUD

Een cloudinfrastructuur die onderworpen is aan de wetten en regels van een specifiek land, ontworpen om gegevensprivacy en -veiligheid te waarborgen.

ZEEKABEL

Onderzeese kabels die continenten met elkaar verbinden en zorgen voor de meeste internationale datacommunicatie en internetverkeer.

